

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Кафедра педагогіки та психології

Факультет № 3

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**«КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ В ПРАВООХОРОННІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ»**

обов'язкових компонент освітньої програми другого (магістерського) рівня
вищої освіти, галузь знань 26 «Цивільна безпека»,
спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»

м. Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології (Протокол від 11.08.2023 № 13)

Розробники:

Професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС,
доктор психологічних наук, професор – Мілорадова Н.Е.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри психології та педагогіки гуманітарного факультету Націон Доцент кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», кандидат психологічних наук, доцент – Богдан Ж.Б.

2. Доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС, кандидат психологічних наук, доцент – Доценко В.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 6	26 «Цивільна безпека»; 262 «Правоохоронна діяльність» Другий (магістерський) рівень вищої освіти	Навчальний курс 1 Семестр 1 Види контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		
Лекції – 14; Практичні заняття – 16; Самостійна робота – 60; Індивідуальні завдання: Реферати (тощо) – 1;.		
заочна форма навчання		
Лекції – 4; Практичні заняття – 4; Самостійна робота – 82; Індивідуальні завдання: Реферати (тощо) – 1;.		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Комунікативна компетентність в правоохоронній діяльності» є ознайомлення здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з основами психологічних знань про комунікативну компетентність працівника поліції та оволодіння системою психологічних знань, умінь і навичок професійного спілкування, які необхідні для формування професійної майстерності працівників поліції.

Завдання:

- сформувати у здобувачів знання про: зміст, структуру та особливості формування комунікативної компетентності особистості;
- оволодіння системою психологічних знань і умінь професійного спілкування, які необхідні для формування професійної майстерності працівників поліції.
- сформувати чітке уявлення про психологічні закономірності та техніки професійного спілкування, психологічного впливу;
- прищепити навички щодо використання психологічних знань при

взаємодії з населенням при виконання оперативно-важливих завдань.

Міждисциплінарні зв'язки: «Психологія управління»; «Управлінні в правоохоронних органах», «Актуальні проблеми поліцейської діяльності», «Актуальні проблеми превентивної діяльності органів Національної поліції».

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- предмет, структуру курсу як навчальної дисципліни;
- структуру комунікативної компетентності поліцейського;
- прийоми правомірного психологічного впливу у професійному спілкуванні;
- психологічні аспекти поліцейського спілкування;
- основні прийоми візуальної психодіагностики нещирості у спілкуванні;
- шляхи формування комунікативної компетентності працівників поліції;
- вербальні та невербальні засоби професійного спілкування.

вміти:

- вільно володіти поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету;
- проводити психологічний аналіз ситуацій професійного спілкування;
- визначати нещирість у поведінці громадян;
- застосовувати адекватний психологічний вплив та контрвплив;
- протистояти провокаційним діям з боку зацікавлених осіб;
- проводити структурно-психологічний аналіз конфліктів в професійній діяльності працівників поліції;
- здійснювати заходи поліцейського спілкування.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Комунікативна компетентність та професійне спілкування працівників поліції.

Поняття комунікативної компетентності. Різні підходи до визначення комунікативної компетентності особистості. Структура комунікативної компетентності. Аспекти розвитку комунікативної компетентності. Поняття «спілкування», «професійне спілкування». Структура спілкування. Функції спілкування. Ділове спілкування. Ознаки ділового спілкування. Професійне спілкування працівника поліції: сутність та ознаки. Характеристики професійного спілкування працівників поліції. Види професійного спілкування в поліції та їх характеристика. Загальні правила службового спілкування поліцейського.

Тема № 2. Комунікативна сторона професійного спілкування працівників поліції.

Комунікація. Модель комунікативного процесу. Види інформації та способи її передавання. Мова як форма передачі інформації. Види мови: усна й письмова. Мова – найбільш універсальний засіб комунікації. Види питань. Техніка постановки питань. Види слухання. Невербальні засоби спілкування: види, функції, особливості. Жести та їх види. Особливості поз та їх значення. Візуальний контакт та його значення. Паралінгвістичні засоби спілкування. Екстралінгвістична знакова система. Проксеміка. Виявлення брехні та нещирості у спілкуванні. Комунікативні бар'єри у спілкуванні та особливості їх подолання. Прийоми нейтралізації психологічних бар'єрів.

Тема №3. Сприйняття та взаєморозуміння у професійному спілкуванні працівників поліції.

Поняття соціальної та міжособистісної перцепції. Міжособистісна перцепція як процес. Формування образу іншої людини. Механізмами формування першого враження про людину. Психологічні механізми сприйняття і розуміння інших людей: ідентифікація, емпатія і рефлексія. Каузальна атрибуція Помилки каузальної атрибуції. Ефекти міжособистісного сприйняття та їх вплив на взаємодію у професійному спілкуванні працівників поліції.

Тема №4. Інтерактивні параметри професійного спілкування працівників поліції.

Поняття про інтерактивну сторону спілкування. Типові ситуації міжособистісної взаємодії.

Поняття про сценарій взаємодії. Соціально-психологічні механізми взаємодії. Поняття про погодження, взаєморозуміння, координацію.

Стилі взаємодії. Ритуальний, маніпулятивний та гуманістичний стилі взаємодії.

Типи взаємодії. Кооперація та конкуренція як основні типи взаємодії.

Тема №5. Психологічний вплив у професійному спілкуванні працівників поліції.

Типології стратегій психологічного впливу. Стратегії впливу за Г. А. Ковальовим: імперативна, маніпулятивна, розвиваюча. П'ять рівнів

установок на взаємодію у міжособистісних відносинах за Є. Л. Доценко: домінування, маніпуляцію, суперництво, партнерство і співдружність. Види психологічного впливу за Сидоренко О. В. Принципи використання методів психологічного впливу у правоохоронній діяльності. Класифікації методів психологічного впливу у правоохоронній діяльності. Класифікація методів впливу за А. В. Дуловим: надання інформації, переконання, постановка та варіювання розумових завдань, навіювання. Засоби психологічного впливу на особистість. Правомірний психологічний вплив на осіб, які протидіють розслідуванню.

Тема №6. Психологічні аспекти поліцейського піклування.

Поняття поліцейського піклування. Психологічні особливості поліцейського піклування стосовно неповнолітньої особи. Психологічні особливості поліцейського піклування стосовно осіб, які мають ознаки вираженого психічного розладу. Психологічні особливості поліцейського піклування стосовно осіб, які мають ознаки алкогольного сп'яніння.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов та вимог	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
	ЗК-2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
	ЗК-5	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
	ЗК-8	Здатність приймати обґрунтовані рішення
	ЗК-9	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-7	Здатність ефективно здійснювати правове виховання молодших колег у процесі набуття і вдосконалення ними професійних навичок

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 1							
Тема № 1. Комунікативна компетентність та професійне спілкування працівників поліції.	14	2		2		10	залік
Тема № 2. Комунікативна сторона професійного спілкування працівників поліції.	14	2		4		10	
Тема № 3. Сприйняття та взаєморозуміння у професійному спілкуванні працівників поліції.	14	2		2		10	
Тема № 4. Інтерактивні параметри професійного спілкування працівників поліції.	16	2		4		10	
Тема № 5. Психологічний вплив у професійному спілкуванні працівників поліції.	14	2		2		10	
Тема № 6. Психологічні аспекти поліцейського піклування.	16	4		2		10	
Всього	90	14		16		60	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 1							
Тема № 1. Комунікативна компетентність та професійне спілкування працівників поліції.		2				12	залік
Тема № 2. Комунікативна сторона професійного спілкування працівників поліції.				2		10	
Тема № 3. Сприйняття та взаєморозуміння у професійному спілкуванні працівників поліції.				2		10	
Тема № 4. Інтерактивні параметри професійного спілкування працівників поліції.						18	
Тема № 5. Психологічний вплив у професійному спілкуванні працівників поліції.						20	
Тема № 6. Психологічні аспекти поліцейського піклування.		2				12	
Всього	90	4		4		82	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
ТЕМА № 1. Комунікативна компетентність та професійне спілкування працівників поліції.		
1. Здійснити аналіз проблеми єдності спілкування та діяльності. 2. Визначити, чи існує спілкування у тварин. 3. Проаналізувати, в чому полягають гендерні відмінності у спілкуванні. 4. Чи зміниться структура спілкування, якщо його суб'єктами є сліпі або глухі люди? 5. Визначити та порівняти поняття «спілкування», «професійне спілкування», «ділове спілкування», «службове спілкування». 6. Порівняти поняття «комунікативна компетентність», «соціально-психологічна компетентність», «життєва компетентність». 7. Проаналізувати, в чому різниця між поняттями «комунікативна культура особистості» та «психологічна культура особистості»? 8. Проаналізувати особливості «службового спілкування».		Основна: 1-10 Допоміжна: 2-6
ТЕМА № 2. Комунікативна сторона професійного спілкування працівників поліції		
1. Визначити поняття «комунікація», «спілкування». Охарактеризувати специфіку людської комунікації у порівнянні з інформаційними системами. 2. Виділити особливості співвідношення вербальної та невербальної поведінки. 3. Охарактеризувати види питань (на прикладах службової діяльності працівника поліції). 4. Розкрити техніки та прийоми активного слухання. 5. Проаналізувати невербальні засоби спілкування. 6. Культуральні відмінності невербального спілкування (навести приклади). 7. Виписати з рекомендованої літератури психологічне значення 10 жестів та 5 поз. 8. Виписати з рекомендованої літератури 3 вербальних та 5 невербальних проявів брехні та нещирості. 9. Проаналізувати комунікативні бар'єри у діяльності працівника поліції, рівні нерозуміння.		Основна: 1-10 Допоміжна: 1,3,4,6

		10. З'ясувати, що таке психологічний контакт? Що таке довірливі відносини? Які існують прийоми встановлення психологічного контакту?	
		ТЕМА № 3. Сприйняття та взаєморозуміння у професійному спілкуванні працівників поліції	
		1. Проаналізувати як формується образ іншої людини. 2. Ознайомитися із механізмами формування першого враження про людину; 3. Проаналізувати психологічні механізми сприйняття і розуміння інших людей; 4. Розглянути ефекти міжособистісного сприйняття та їх вплив на взаємодію у професійному спілкуванні працівників поліції 5. Ознайомитися з особливостями комунікативного акту та обміну інформацією в процесі спілкування; 6. Визначити сутність професійного слухання; 7. Проаналізувати, що повинно відрізняти мову працівника поліції; 8. Визначити особливості побудови різних форм запитань та їх значення у професійному спілкуванні; 9. Проаналізувати особливості та види невербальних засобів спілкування	Основна: 1-10 Допоміжна: 1,3,4,6
		ТЕМА № 4. Інтерактивні параметри професійного спілкування працівників поліції	
		1. Охарактеризувати стандартні та нестандартні ситуації соціальної взаємодії. 2. З'ясувати, чи можливе соціальне життя без ритуалів? Без ігор? Чому? 3. Підготувати та вирішити задачі щодо визначення позицій у спілкуванні. 4. Порівняти поняття: «сценарій соціальної взаємодії», «сценарій життя». 5. Охарактеризувати життєві сценарії особистості. 6. Провести порівняльний аналіз механізмів взаємодії. 7. Провести порівняльний аналіз стилів взаємодії	Основна: 1-10 Допоміжна: 1,3,4-6
		ТЕМА № 5. Психологічний вплив у професійному спілкуванні працівників поліції.	
		1. Проаналізувати типології стратегій психологічного впливу. Стратегії впливу за Г. А. Ковальовим: імперативна, маніпулятивна,	Основна: 1-10 Допоміжна: 2,3-6

	розвиваюча. 2. П'ять рівнів установок на взаємодію у міжособистісних відносинах за Є. Л. Доценко: домінування, маніпуляцію, суперництво, партнерство і співдружність. 3. Види психологічного впливу за Сидоренко О. В. 4. Охарактеризувати принципи використання методів психологічного впливу у правоохоронній діяльності. 5. Охарактеризувати методів психологічного впливу у правоохоронній діяльності. 6. Ознайомитися з класифікацією методів впливу за А. В. Дуловим: надання інформації, переконання, постановка та варіювання розумових завдань, навіювання. Засоби психологічного впливу на особистість. 7. Розкрити сутність правомірного психологічного впливу на осіб, які протидіють розслідуванню.	
	Тема №6. Психологічні аспекти поліцейського піклування	
	1. З'ясувати процесуальні та тактичні особливості здійснення поліцейського піклування. 2. Визначити особливості поліцейського піклування стосовно: - неповнолітньої особи; - осіб, які мають ознаки вираженого психічного розладу - осіб, які мають ознаки алкогольного сп'яніння. 3. визначити особливості візуальної діагностики осіб, які мають ознаки вираженого психічного розладу та ознаки алкогольного сп'яніння. 4. Повторити заходи особистої безпеки при здійсненні поліцейського піклування.	Основна: 1-10 Допоміжна: 3,4,5

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Методи діагностики та розвитку комунікативної компетентності.
2. Комунікативна компетентність: суть, структура, розвиток.
3. Шляхи розвитку комунікативної компетентності працівників поліції.
4. Професійна деформація особистості працівника поліції.
5. Конфлікти та професійний стрес.
6. Особливості конфліктів в правоохоронних органах.
7. Комунікативні бар'єри та засоби їх подолання.
8. Техніки ефективного слухання

9. Невербальні засоби спілкування та їх характеристика.
10. Діагностика нещирості та брехні.
11. Техніка і прийоми організації ефективної комунікації.
12. Види питань та їх використання у професійному спілкуванні працівників поліції.
13. Види слухання. Розвиток навиків ефективного слухання
14. Комунікативний компонент психологічної готовності працівників поліції.
15. Стратегії ефективної комунікації.
16. Поняття перцепції, соціальної та міжособистісної перцепції. Міжособистісна перцепція з точки зору процесу та результату.
17. Ефекти соціальної перцепції та їх характеристика.
18. Особливості формування першого враження про людину.
19. Механізми сприйняття знайомих людей.
20. Психологічні механізми регуляції поведінки.
21. Маніпулятивне спілкування і особистість маніпулятора.
22. Біологічні і психологічні фактори агресії.
23. Інтерактивні параметри професійного спілкування.
24. Принципи попередження міжособистісних конфліктів.
25. Стили взаємодії та їх характеристика.
26. Природа конфліктів і шляхи їх вирішення.
27. Вплив засобів масової інформації на соціальну поведінку.
28. Психологія довірливої поведінки особистості.
29. Психологічний вплив на особистість та групу у процесі спілкування.

5.1.2. Теми курсових робіт – не передбачено

5.1.3. Теми наукових робіт – не передбачено

6. Методи навчання

При проведенні лекцій використовувалися такі **методи**:

- метод пояснення;
- метод проблемного викладання;
- розповідь;
- аналітичний метод;
- метод прикладів.

При проведенні практичних занять використовувалися **методи**:

- проблемний,
- частково-пошуковий;
- дослідницький.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Поняття комунікативної компетентності. Різні підходи до визначення комунікативної компетентності особистості.
2. Структура комунікативної компетентності.

3. Уміння усвідомлювати і долати комунікативні бар'єри як складова комунікативної компетентності.
4. Аспекти розвитку комунікативної компетентності.
5. Ділове спілкування. Ознаки ділового спілкування.
6. Професійне спілкування працівників поліції. Характеристики професійного спілкування працівників поліції.
7. Види професійного спілкування в поліції та їх характеристика.
8. Імперативне, маніпулятивне та діалогічне спілкування.
9. Загальні правила службового спілкування поліцейського.
10. Формування образу іншої людини. Механізмами формування першого враження про людину.
11. Психологічні механізми сприйняття і розуміння інших людей: ідентифікація, емпатія і рефлексія.
12. Каузальна атрибуція. Помилки каузальної атрибуції.
13. Ефекти міжособистісного сприйняття та їх вплив на взаємодію у професійному спілкуванні працівників поліції.
14. Комунікація. Види інформації та способи її передавання.
15. Мова як форма передачі інформації. Види мови: усна й письмова.
16. Види питань. Техніка постановки питань.
17. Невербальні засоби спілкування: види, функції, особливості.
18. Паралінгвістичні засоби спілкування.
19. Екстралінгвістична знакова система. Проксеміка.
20. Виявлення брехні та нещирості громадян.
21. Типології стратегій психологічного впливу.
22. Принципи використання методів психологічного впливу у правоохоронній діяльності.
23. Класифікації методів психологічного впливу у правоохоронній діяльності.
24. Прийоми психологічного впливу (переконання, навіювання, наслідування, емоційне зараження).
25. Правомірний психологічний вплив на осіб, які протидіють розслідуванню.
26. Психологія зараження.
27. Переконання як вид психологічного впливу, його техніки.
28. Сугестивний вплив, його техніки.
29. Зараження, просьба, примус як види психологічного впливу.
30. Поняття поліцейського піклування. Психологічні особливості поліцейського піклування стосовно неповнолітньої особи.
31. Психологічні особливості поліцейського піклування стосовно осіб, які мають ознаки вираженого психічного розладу.
32. Психологічні особливості поліцейського піклування стосовно осіб, які мають ознаки алкогольного сп'яніння.
33. Створення довірливих відносин з громадянами. Особливості формування ставлення до поліцейського.
34. Техніки емоційної підтримки та аргументації.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національної системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самотійної роботи за семестр} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \left(\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем} \right) / 2$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l}
 \text{Підсумкові бали} \\
 \text{навчальної} \\
 \text{дисципліни}
 \end{array}
 =
 \begin{array}{l}
 \text{Підсумкові} \\
 \text{бали за} \\
 \text{поточний} \\
 \text{семестр}
 \end{array}
 +
 \begin{array}{l}
 \text{Підсумкові} \\
 \text{бали за} \\
 \text{попередній} \\
 \text{семестр}
 \end{array}
 :
 \quad 2$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97 – 100	Відмінно («зараховано»)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94 – 96			
90 – 93			
85 – 89	Добре («зараховано»)	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
80 – 84			
75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
70 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 – 40		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
1–20			

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Андросюк В.Г. Зарубіжний досвід ефективної комунікації поліцейських. Аналітичний огляд. Київ, 2018. 31 с.
2. Козаков В.М. Державно-громадянська комунікація: шлях від кризи до взаємодії : монографія / В. М. Козаков [та інш.]. Київ : ДП «Вид. дім“Персонал”», 2017. 288 с.
3. Крашеніннікова Т. В. Комунікативна компетенція працівника національної поліції : навч. Посібник. Дніпро : Видав. Адверта, 2017. 107 с.
4. Малкова Т.М. Соціальна психологія: план-конспект лекцій і семінарів. Київ. 2016. 132 с. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/materiali-lektsij/malkova_0001.pdf.
5. Москаленко В.В. Соціальна психологія : підручник : затверджено МОН України. Акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г.С. Костюка. Київ : Центр учб. літ., 2016. 687 с.
6. Пам'ятка працівника Національної поліції України : Інформаційно-довідкові матеріали з питань професійного спілкування поліцейських / [уклад.: Клименко І. В., Швець Д. В., Євдокімова О. О., Посохова Я. С.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 52 с.
7. Про Національну поліцію України : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41.
8. Розов В.І. Комунікативна підготовка співробітників правоохоронних органів : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018. 158 с.
9. Шахова О.Г. Соціальна психологія особистості : навч. посіб. Харків : Контраст, 2019. 115 с.
10. Юридична психологія : підручник / за заг. редакцією О. М. Бандурки. Харків : Майдан, 2018. 684 с.

Допоміжна

1. Арканова О . Психологія взаємин : монографія. К. : КММ, 2010. 120 с.
2. Гуменюк Л.Й. Соціальна конфліктологія : підручник : ЛьвДУВС, 2015. 564с.
3. Жук Н.А. Психолого-комунікативні конструкти поведінки патрульного поліцейського в професійній діяльності. *Юридична психологія*. 2019. № 2 (25). С.46-53.
4. Михайлова Ю. О. Організація ефективної комунікації як ключового елементу підвищення авторитету працівників міліції (поліції) та налагодження взаємодії з населенням. *Форум права*. 2015-1. С.178–181.
5. Новікова О. О., Пономаренко К.В. Особливості комунікативної компетентності працівників поліції. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 3 (64). С.164–168.
6. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець,

О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського.
Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с. URL:
<https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27765/1/Social-psychology.pdf>.